

Budeme vracet eurofondy? Úřady nezjišťovaly majitele firem, které dostaly dotace.

19.6.2014 – Pět ministerstev a úřadů poskytujících evropské dotace v principu uznalo, že při rozdělování peněz nepostupují podle zákona. Pochybení se může týkat až 5384 evropských dotací soukromým firmám v celkové výši 44 mld. Kč, u kterých zřejmě nebyli identifikováni vlastníci žadatelů. To je podle výkladu Ministerstva financí i kanceláře Frank Bold v rozporu se zákonem.

„Zákon o rozpočtových pravidlech vyžaduje identifikaci vlastníků, což se ale děje jen výjimečně. Většina institucí nepožaduje nic vyjma nedostačujícího výpisu z Obchodního rejstříku. Těm všem může auditor při kontrole udělit sankci, v krajním případě hrozí i úplné vrácení dotací,“ shrnuje Jiří Skuhrovec, předseda sdružení.

Od 1. 8. 2012 musí podle zákona všichni soukromí žadatelé o dotaci k žádosti přiložit seznam vlastníků, vlastněných firem a obchodních partnerů. Tuto změnu obhajoval tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek jako zásadní protikorupční opatření¹. Centrum aplikované ekonomie se v rámci kontroly dodržování tohoto zákona dotázalo jedenácti poskytovatelů dotačních prostředků, zda tuto informaci od žadatelů o dotaci skutečně vyžadují. Pět přímo odpovědělo, že informace nevyžadují, další tři neodpověděli vůbec. „Pouze tři úřady popsaly postup, který podle našeho názoru odpovídá zákonu“, shrnuje Jitka Kmošková, právní neziskové organizace Frank Bold. Je tak ohroženo čerpání 44 mld. Kč evropských dotací poskytnutých soukromým firmám, tedy zhruba třetina všech Evropských dotací od roku 2012. K pochybením nicméně zřejmě došlo i u dotací z národních prostředků.

Zjištění potvrzují i údaje v systému Dotinfo.cz, kam by měly instituce informace o doložených vlastních posílat. U zde zveřejněných projektů nejen že nejsou uvedeni vlastníci, ale i samotný počet projektů v některých případech hrubě neodpovídá počtu rozdělených dotací². Např. Ministerstvo životního prostředí má v systému evidováno dohromady celkem 6 projektů, přestože z Operačního programu Životní prostředí od účinnosti zákona podpořilo projektů 670. Dále, u dvou ze tří subjektů, které uvedly, že identifikaci vlastníků požadují v souladu se zákonem - Ministerstva práce a sociálních věcí a Státního zemědělského a intervenčního fondu, byly při namátkové kontrole v systému Dotinfo.cz nalezeny žádosti akciových společností bez identifikovaných vlastníků. Buď tedy vlastníky instituce neidentifikovaly, nebo pouze informace

¹ "Na internetu bude veřejnost informována o odhalování případů, v kterých by mohla působit korupce. Zveřejňovány by byly všechny dokumenty a údaje týkající se dotací poskytovaných ze státního rozpočtu (..) Mezi zveřejňovanými dokumenty má být i nově zaváděná informace žadatele o dotaci, který je právnickou osobou, odhalující jeho vlastnickou, respektive ovládací strukturu."

<http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/036schuz/s036043.htm#r12>

² Zdroj: Seznam příjemců EU dotací MMR, rok určen dle data alokace.

nezveřejnily. Plně odpovídá zákonu tedy jen praxe Ministerstva pro místní rozvoj. Zákon tak zjevně neplní svůj cíl, jak jej popsal předkládající ministr financí Miroslav Kalousek: „zprůhlednit a veřejnosti zpřístupnit veškeré informace o dotacích či transferech veřejných prostředků.“³

„Uvědomujeme si, že jednou z priorit státu je vyčerpat evropské peníze a že související administrativa je i bez identifikace vlastníků náročná až příliš. Zákon se ale prostě dodržovat musí,“ komentuje Jiří Skuhrovec. Jeho sdružení proto zároveň navrhuje, aby z identifikace vlastníků byli vyňati drobní akcionáři, nebo příjemci menších dotací. „Nedivíme se, že poskytovatelé ten zákon nedodržují – ono to někdy dost dobře ani nejde. Ministerstvo financí by urychleně mělo zpracovat novelu, která požadavky zmírní a vyjasní, aby si je každá instituce nevykládala po svém. Vzorem by mohl být například britský zákon o praní špinavých peněz, který požaduje rozkrytí všech přímých i nepřímých vlastníků do 25%. Zároveň by ale auditní orgány měly zákonnou povinnost začít tvrdě vynucovat. Smyslem opatření je snižovat prostor pro korupci a střet zájmů, to dnes zatím zůstává jen na papíře.“

(úplná doporučení, a přehled zjištění jsou přílohami této TZ)

Kontakt:

Jiří Skuhrovec

jiri.skuhrovec@zindex.cz

+420 602 693 748

Centrum aplikované ekonomie, o.s. je členem protikorupční platformy Rekonstrukce státu.

Přílohy:

- 1) **Principy dokládání vlastníků a napojených osob podle zákona 218/200 Sb.** (doporučení Centra aplikované ekonomie k interpretaci a zpřesnění zákona) http://www.zindex.cz/data/principy_dokladani_vlastniku_podle_zakona_218.pdf
- 2) Tabulka: **Přehled odpovědí na dotaz podle zákona 106 a namátkového průzkumu v systému Dotinfo.cz**
- 3) Tabulka: **Dotace potenciálně přidělené v rozporu se zákonem.** Evropské dotace přidělené soukromoprávním právníkům osobám (a.s., s.r.o., v.o.s., k.s.) po 1.8.2012, zdroj: seznam příjemců dotací (MMR), Registr ekonomických subjektů (ČSÚ), vlastní výpočet.

³ <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/036schuz/s036043.htm#r12>

2. Tabulka: **Přehled odpovědí na dotaz podle zákona 106 a namátkového průzkumu v systému Dotinfo.cz**

Instituce	Odpověď na dotaz podle zákona 106	Odkaz (přímá odpověď dané instituce)	Dotinfo.cz (jsou u namátkově vybraných a.s. vlastníci?)
Ministerstvo zdravotnictví	neodpovědělo	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_2	ne
Ministerstvo Vnitra	neodpovědělo	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_11	ne
Státní zemědělský intervenční fond	Vlastnickou strukturu požadují a kontrolují s OR, SSV	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_6	ne
Státní fond životního prostředí České republiky	Neodpověděl	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_10	ne
Ministerstvo pro místní rozvoj	Požadují vlastníky, vlastněné osoby, osoby v obchodním vztahu	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu	ano
Ministerstvo zemědělství	Nepožadují	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_7	ne
Ministerstvo financí	Nepožadují	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_8	? (nejsou a.s. ani s.r.o.)
Ministerstvo dopravy	Požadují pouze výpis z OR ⁴	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_4	ne
Ministerstvo práce a sociálních věcí	Požadují	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_3	ne
Ministerstvo životního prostředí	požadují pouze výpis z OR	http://www.infoprovsechny.cz/request/informace_o_vlastnicich_zadatelu_9	ne
Czechinvest	Nepožadují, ale používají SSV a OR	odpověď e-mailem	ne

⁴ Nelze považovat za shodu se zákonem, Obchodní rejstřík zpravidla neobsahuje informace o přímých vlastnících akciových společností, ani o nepřímých vlastnících společností s ručením omezením. Dále neobsahuje informace o osobách v obchodním vztahu a vlastněných osobách, rovněž zákonem požadované.

3. Tabulka: **Dotace potenciálně přidělené v rozporu se zákonem.** Evropské dotace přidělené soukromoprávním právníckým osobám (a.s., s.r.o., v.o.s., k.s.) po 1.8.2012, zdroj: seznam příjemců dotací (MMR), Registr ekonomických subjektů (ČSÚ), vlastní výpočet.

Operační program	Alokovaná částka (mil. Kč)	Počet projektů
OP Podnikání a inovace (MPO, Czechinvest)	25180	3391
OP Životní prostředí (MŽP, SFŽP)	8253	670
OP Doprava (MD,SFDI)	7643	30
OP Lidské zdroje a zaměstnanost (MPSV)	1930	727
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (MŠMT)	802	413
Integrovaný operační program (různé)	684	40
OP Rybářství (Ministerstvo zemědělství)	78	110